13.

COMPETITIO

AD

AGGREGATIONEM,

JUSSU REGIS OPTIMI, ET EX MANDATO SUMMI REGIÆ UNIVERSITATIS MAGISTRI, INSTITUTA ANNO M. DCCC. XXVI.

An species et genera morborum indicationibus therapeuticis inserviunt?

THESES,

QUAS, DEO FAVENTE, IN SALUBERRIMA FACULTATE MEDICA PARISIENSI, PRÆSENTIBUS COMPETITIONIS JUDICIBUS, PUBLICIS COMPETITORUM DISPUTATIONIBUS SUBJECTAS, TUERI CONABITUR;

Die *Mensis* *anno* 1826.

A. DALMAS,

MEDICINÆ DOCTOR.

PARISIIS,

EXCUDEBAT MIGNERET.

M. DCCC. XXVI.

Præses,	D. Esquirol.
	D. D.
Judices,	Cayol. Recamier. Fizeau. Landré-Beauvais. Adelon. Kergaradec. Jadioux.
Vices-Gerentes,	Fouquier. Chomel.
Competitores,	Piorry. Benech. Martin Solon. West. Dronsart. Bouillaud. Gibert. Guibert. Bayle. Leger. Trousseau. Dance. Dalmas. Valat.

CLARISSIMO VIRO

D. ANTONIO PORTAL,

REGIS ARCHIATRO,

INSTITUTI SOCIO, COLLEGIO GALLICO PROFESSORI, etc., etc.

Pro immensis ergà scientiam meritis,

D. V. O.

AUTOR.

Primò expedit ut morbi omnes ad definitas ac certas species revocentur, eâdem prorsùs diligentiâ ac ἀκριβείᾳ quâ id factum videmus à Botanicis scriptoribus in suis phytologiis.

Th. Sydenham. — *Præfatio.*

COMPETITIO

AD

AGGREGATIONEM,

JUSSU REGIS OPTIMI, ET EX MANDATO SUMMI REGIÆ UNIVERSITATIS MAGISTRI, INSTITUTA ANNO M. DCCC. XXVI.

AN SPECIES ET GENERA MORBORUM INDICATIONIBUS THERAPEUTICIS INSERVIUNT?

De Argumento in genere.

THERAPEIA, id est pathologiæ pars quæ ad morborum curationem spectat; naturâ dividitur in duas partes, una scilicet indicationes, altera modos quibus indicationes assequamur, amplectitur, quæ indicantia et indicata sic appellant auctores.

Quodcumque nos impellit, ut unum vel alterum producamus effectum, unum vel alterum adhibeamus remedium, sic aut aliter medeamur, hoc vulgó dicitur indicatio.

Pro singulis casibus individuis, indicationes è sedulâ casuum illorum æstimatione oriuntur, nempè est quoddam naturæ veluti indicium quod intelligere debeat medicus, et cùm, statutâ semel indicatione non ampliùs dijudicandum, sed jam agendum erit, jamque remedium adhibendum erit, de quo ægrotantis pendeat vel lethum vel salus, quanti intersit indicationum æstimatio facile intelligitur, quæ prima virtus medici verè exercitati semper habita est.

Quibus admissis, nobis inquirendum obtigit, an inter opes maximè necessarias, medicus annumerare debeat morborum divisionem in genera, species, etc. An hæc divisio valeat, vel non, indicationibus therapeuticis inservire ?

Ut aptè respondeamus ad quæsita, necesse nobis est ad ima descendere; quippè tota ferè in his includitur medicina, cùm de theoriæ ad praxim applicatione agatur : facta potissimùm et ratiocinium nos ducent. Quid verò sensêre homines dispar invenitur. Ævi lumina nostri Pinel atque Corvisart in his discrepaverunt, quam dissensionem perspicuè jam exposuit clarus professor Dupuytren, in sessione Facultatis medecinæ publicâ die 22 novembris 1821.

« Il nous a été donné de voir, à cette époque et dans cette » école, deux Professeurs presque également célèbres s'efforcer » à l'envi, quoique par des moyens différens et quelquefois op- » posés, de nous initier aux mystères les plus relevés de la méde- » cine, l'un par ses méthodes philosophiques et ses efforts pour » ramener la marche de la médecine à celle des sciences naturelles, » par une distribution des maladies plus conforme à leur nature, » à leur siége et aux tissus qu'elles affectent, et par des descriptions » plus exactes et plus précises; l'autre par son éloignement même » pour les classifications, dont il faisait souvent apercevoir les » imperfections. »

Quæ cum ita sint, impares tantò oneri vires meas intuens, cum tamen necesse habeam, tantos inter viros opinione discordes, sententiam eligere, litem attentissimè considerabo, argumenta utrinque data ponderabo, et sic, jam nunc incepturus, totius theseos ordinem exponam :

Primum, de ordinationibus generatìm ;

Secundum, de botanicorum methodis ;

Tertium, de nosologiis ;

Quartum, de nosologiarum utilitate, circa indicationes.

CAP. I.

Diù classium distinctio non extitit.

Paucis notis, scientiæ breves, sejunctæ, facillimè animo comprehendebantur; sensìm cupido sciendi incrementum cepit, prout res elaboratæ, politæ creverunt; mens humana necessitatè coacta, in investigationibus niti voluit arte quâdam, memoriæ levamine; indè methodi, classes, indè divisiones. Verè filum ariadneum:

Tunc quæ sensus maximè moverunt differentiæ, quò plus prominebant, eò citius notatæ sunt, inde tria naturæ regna, variæ species animalium, et prima scientiarum rudimenta, quæ postea auctæ, novas divisiones poposcerunt et forsàn inconsultò, iterùm atque iterùm partitæ sunt, indè subdivisiones innumeræ.

CAP. II.

De methodis Botanicorum.

Nostrâ præcipuè refert botanices progressus intueri, cujus ad exemplar, maximè nosologiæ divisiones ordinatæ videntur; innumeris è vegetabilibus, quædam primum notata sunt, quæ cùm multa inter se non similia tantum, sed etiam paria haberent, in species reducta sunt.

Indè, species prout inter se vel discrepabant vel conveniebant, vel sejunctæ vel in unum collectæ, in genera compositæ sunt; eodem artificio de generibus ad familias, et de his ad ordines, ssesque, perventum est.

Observatis cunctis similitudinibus, hæc est methodus naturalis; fuêre verò diù methodi artificiales, ex unicæ partis consideratione deductæ, ut sæpè sæpiùs res alteri assimilata fuerit, quæ longè ab eâ discrepabat, dùm ad unum tantummodò attenderetur:

Quibus dictis, satis apparet quanti methodus naturalis potior sit et inventu difficilior; in artificialibus creatores ipsi, verè invenimus; in naturali verò, rerum observatores attentissimi, quid simile, quid non, dijudicamus; magnæ molis inde labor :

Ideò quod ut inceptum exequerentur, postquàm in decimo et sexto seculo prima novæ methodi quasi rudimenta excogitavit Mathias Lobel, vix suffecerunt clarissimorum virorum usque ad nostram ætatem continuati labores.

Celeberrimus ipse Linnæus non dubitavit quin proprium systema et si ingeniosissimum relinqueret, suisque manibus exstuendæ novæ methodo juvaret; ut patet ex opere cui titulus *Fragmenta methodi naturalis*, 1738, nec non et ex ipsius lectionibus quas jam provectus annis discipulis tradebat, hancce methodum utpotè optimam commendans.

Sed unum è nostratibus Bernardum nempè de Jussieu amplior manebat gloria qui vix inchoatum à prioribus perfecit opus quo non aliud majus monumentum in decimo et octavo seculo conditum est ;

Vir ille celeberrimus *anno* 1759, in lucem edidit librum de Generibus, plantarum posteàque suam methodum quem deinceps secuti sunt, et labentibus annis, etiam locupletaverunt complures ex omnibus gentibus rei gerbariæ investigatores.

CAP. III.

De Nosologiis.

Quæ ad varias zoologiæ partes pertinent, haud imprudens prætermitto, ut ad morbos hominis ociùs deveniam.

Principio, ut suprà dictum est, scientia egestate laboravit, opibus sensìm ditata, ac tandem observationum labentibus seculis collectarum cumulo quasi obruta est, indè divisionum necessitas et longo post temporis intervallo, prima tentamina more botanicorum instituta ;

Sed antequàm ultra progrediar, expendendum venit an ea methodi scientiæ unius, in aliam translatio, ratione nitatur, et indè, quonam fieri modo debeat.

Botanici ordinant corpora individua, materialia, quorum existentia propria, sensibus patet, et semper observatione comprehendi potest.

Siccinè res abit in Pathologiâ ?

Morbi ni fallor definiri possunt statûs organici normalis, mutationes, harmonicam functionum rationem plus minusve impedientes, quæ mutationes apud entia organisata eveniunt, ipsæ initium statum et finem habent, veluti ortum vitam et mortem diceres ; corpus præbent reale, id est organum cujus structura læditur, certis procedunt stipatæ phænomenis quæ symptomata nuncupantur, accedit denique quòd ab externis productæ causis, à circumfusis adhuc agentibus, modificatæ immutantur.

Atqui causæ speciales, corpus reale, immutari *proprietas*, *essentialia* sunt elementa quæ morbos tanquam entia demonstrant, ergo morbi tametsi segregatìm ipsi non existant, nihilominùs sunt, et cùm sint, inter se distribui possunt.

Nunc quomodo efformendæ hæ distributiones exponendum.

Noscantur primùm quàm perfectissimè individui morbi, quod ex observatione morborum in nosocomiis diutissimè repetitâ ducentibus artis medicæ principum Sydenham et Baglivi consiliis, obtinere est; deinde, inter se comparanda habeas individua, et ordinanda secundùm causas symptomata, læsiones organorum et etiam remediorum effectus : sed de ratiocinio suppeditatis, ad effectum transeamus.

Ante nosologias propriè dictas, medici qui de morbis disseruerunt, qualemcumque necessariò ordinem tentaverunt, alii inter quos, Areteus, Cælius Aurelianus, morbos diduxerunt in acutos et in chronicos, hæc est methodus dicta temporaria; alii Bonnet atque Manget in Polyalthæa, James in dictionnario, viam insecuti sunt alphabeticam, toties abhinc repetitam; alii pro causis

disposuêre morbos, alii, ut Sauvagesius refert, in synopticas tabulas contraxerunt quâ in methodo, morbi omnes primùm adversè partiti et subinde bipartiti iterùm atque iterùm dividuntur.

Quas non ampliùs methodos pensitabimus, auctores nempè non eas magni faciebant ; silebimus etiam de distributione Felicis Plateri, in praxi medicâ expositâ, velut in tabulâ quæ catalogum et seriem singularum observationum continet, ac faciem methodi totius operis autori singularis ostendit, hæc tabula prima nosologicæ divisionis offert lineamenta.

Paulo post Jonsthonus in opere cui titulus *Idea medicinæ universalis* quod edidit anno 1644, divisionem alteram exprompsit cui Sennertus propriam autoritatem addidit : morbi dividuntur in similares organicos et communes.

Similares, partes adficiunt que structuræ corporis hærent : organici sunt morbi qui ad formam magnitudinem numerum et situm organorum spectant ; communes tandem vocat ulcera vel solutiones continuitatis, imò classis unaquæque subdividitur, sed semper anatomicè :

Quæ omnia à Sauvagesii nosologiâ mox obsoleta visa sunt, vastum quidem opus cujus haud incerta fuit in scientiæ progressum utilitas, quoque nullum præstantius apparuit ante Cullenii labores. Multi tamen ejusdem formæ libri lucem adspexerunt, quorum maximè illustres ad hanc usque diem juris publici factos hic recensere liceat.

Autores.	Anni.	Classes.	Ordines.	Genera.
Sauvagesius.	1732.	10.	44.	315.
Linnæus.	1763.	11.	37.	325.
Vogel.	1764.	11.	»	560.
Cullen.	1772.	4.	19.	130.
Macbride.	1772.	4.	23.	188.
Sagar.	1776.	13.	54.	351.
Vitet.	1778.	8.	45.	394.
Darwin.	1776.	4.	11.	41.
Pinel.	1799.	5.	22.	141.
Baumes.	1801.	5.	»	97.
Tourdes.	1803.	4.	19.	51.
Tourtel.	1805.	6.	»	182.
Richerand.	1810.	3.	14.	23.

Eæ sunt inter nosologias præcipuæ, sed ad Sauvagesium, Cullenium, nostrumque Pinel redeamus.

Decem Sauvagesii classes ad quatuor à Cullenio reductæ sunt : vitia febres phlegmasiæ, spasmi, anhelationes, debilitationes, dolores, amentiæ, fluxus et cachexiæ, pyrexiis, neurosibus, cachexiis et morbis circumscriptis, locum cessêre : cui distributioni suam satis cognitam substituit nosologista philosophus, Pinel.

È tribus illis nosologiis posterior quæque priorem antecelluit, quia modis investigationum undique proficientibus atque occasionibus sæpissimè repetitis, morbi clariùs innotuêre et faciliùs inter se collati sunt.

In eo positum videtur præcipuum Sauvagesii erga scientiam promeritum, quod veram morborum distributionem è symptomatûm cognitione præsertìm eruendam esse contenderit ; quis enim queri posset, quod regnantibus eo tempore Galenianæ doctrinæ reliquiis, aut Paracelsi, Tachenii, Sylviique deliramentis aut phantasiis, non ætiologicam methodum sequendam præscripserit.

Quod ad anatomiam pathologicam attinet ex ejus nosologiâ omninò abest, vix ac ne vix quidèm de eâ tunc agebatur et eumdem virum bis inventorem nunquàm extitisse reperias.

Illustris hujus autoris ordinatio super hoc fundamentum rectè nititur, morbos nunquàm in classes dividi posse, nisi priùs innotescant, hanc verò morborum cognitionem ex solâ symptomatum observatione extrahendam censebat, unde fit ut tam immensum opus notabiles tantùm descriptiones symptomatum contineat et cæteris omnibus careat.

Paucos verò post annos fructus ejus prognati sunt undique.

Observationes antea cumulatìm absque ratione coactæ, tum ad designatas divisiones refertæ, has falsas aut veras pro re natâ exposuerunt, etenìm opus nunquàm, vir etsi præcellens, divinum rerum ordinem aggressus, primo mentis impetu perfectum procreare valuit. Itaque novis laboribus perpensis, magni momenti

perfectibus emicuit nosologicum Cullenii tentamen, quod Sauvagesii quasi nova et perfecta editio dici potest.

Intereà dum scriptores quamplurimi, Sauvagesius ut jusserat, nosologiam symptomatibus observatis illustrabant, alii brevì venisse tempus senserant ubi toties explorata methodus jam non scientiæ sufficeret infæcundaque tandem remaneret; namque fastidiosum erat, tot egregiis ingenio viris, iisdem iterùm atque iterùm vestigiis tractari, iisdem sententiis versari, atque per sterilem observationum recentium abundantiam ad eamdem semper redire obscuritatem, dum inania symptomatum signa, ignotis omninò causis, eruerent.

Ecce altera tandem quærentibus patuit via, primusque ante alios perenni nomine dignus Morgagnius, quæcumque per profundos viventis corporis recessus latebant arcana, ex observatis mortuorum cadaveribus repetenda instituit; quot quantæque opes ex hoc veluti fonte derivaverint faventibus Lieutaud, Vicq-d'Azyr, Portal, etc., quàm rapidè illa scientia progressa fuerit, hic accuratè referre nullo modo necesse est.

Florebant simul anatomia et methodus Culleniana cum adfuit vir medicus, acutissimo ornatus ingenio, judicio præcellens veterumque librorum doctrinis imbutus, magnus ille Pinel, observandisque morbis, non minùs aptus quàm ordinandis comparandisque invicem observationibus; philosophicam nosagraphiam edidit, novum opus licet ad antiquam Cullenii Sauvagesiique methodorum effigiem efformatum, hic mirandum præsertìm quidquid de phlegmasiis generatìm, quidquid de serosarum telarum phlegmasiâ conscriptum est; nec Hippocrates in aphorismis, nec Sydenham de epidemiis, Stalhius de hemorrhagiis, præstantiores doctrinas explanaverant.

Intereà fervebat adhuc undique anatomiæ pathologicæ studium, theoreticasque de phlegmasiis doctrinas quotidiana cadaverum inspectio comprobabat; et idem observatus est in medicinâ eventus quem anteà, in scientiis observaverant philosophi, id est duplici viâ ad eamdem finem humanum pervenisse ingenium: sic alio in tempore Cartesius geometriæ formulas algebricas conjunxit primus,

dumque alteram secuti viam mathematici viri ad extremos scientiæ limites, magno cum sudore tenderent, novum ille iter aperuit; armaque nova ad expugnandam veritatem dedit, ita ut insolutæ toties et Archimedi et doctissimis geometriæ viris difficultates algebricam per methodum brevi devictæ, et tanquam suâ sponte solutæ esse viderentur.

Sic paulò post res eadem evenit cum in Scotiâ Neper, logarithmos, in Angliâ Newtonius et in Germaniâ Leibnitzius easdem, infinitorum consideratione, mathematicas leges invenêre; inde affulsit subitò scientiæ lux immensa, ignotaque hactenùs arcana patuerunt.

Haud aliter, nec cum minori gloriâ, apud medicos edita est in lucem philosophica nosographia, cui accesserunt undique ab anatomiâ pathologicâ lumen et auxilium; surgebat eâdem in ætate et tanquàm sub umbrâ faventis professoris Pinel, maximus inter omnes Bichat noster, qui dispersas in ejus libro circà varia corporis systemata sententias, vir sagax, fœcundâ mente arripuit, atque ita positis histologiæ fundamentis, primus disciplinam medicam tempori suo meliùs accommodatam instituit, magistrique sui ut ipse vocabat, doctrinas suis doctrinis auxit, et tanquam propriæ suæ gloriæ splendoribus exornavit:

Atque ità felici rerum concursu, factum est ut quidquid in symptomaticis Sauvagesii Culleniique nosologiis adfuerat boni, quidquid ex anatomiæ pathologicæ notionibus, quidquid ex anatomiâ generali, ad philosophicam demùm nosographiam tanquam ad ultimam scientiæ nosologicæ metam reverteretur:

Nec mora ardentes omnes ingenio juvenes, quâ datâ portâ irruerunt; tum auditæ sunt apud nos doctissimæ voces medicorum, tunc claruêre simul qui Lutetianæ scholæ decorem maximum afferent celeberrimi professores, tantâque cum celeritate dehinc progressa est medica scientia, ut sæpe sæpiùs edita in lucem nosographia philosophica jam non, irrumpentibus doctrinis novis, sufficeret.

Tum denique mutata est apud medicos studendi methodus;

necdùm ex observatis tantummodò symptomatibus, sed ex etiam anatomicis læsionibus exploratis, morborum ordinem statuere Haud immeritò faventibus novæ illi methodo, Bayle, Laennec, Dupuytren, Cruveilhier, Breschet, Lallemand, etc.

Ex hoc, datum est aliud quoque nosologiæ fundamentum ex anatomiâ pathologicâ depromptum; novumque judicium de uno quoque morbo institutum, ita ut aliis conservandis, aliis vero rejiciendis opus foret, adessetque tandem morborum certissima cognitio totiès a Thomasio Sydenham exoptata, et (omnibus rerum similitudinibus perpensis) naturalis distributio.

Nonnulli febrium et exanthematum meliorem ordinationem proposuerunt, hi nervosos morbos, organicas alii dictas læsiones accuratiùs descripserunt, unus etiam ex magni Pinel discipulis et amicis clarissimus, sedulò magistri vestigia secutus vesanias minuere docuit.

Quis vero omnes has emendatas unius doctrinæ partes in unum methodicè nobis exponet?

Nemo dum viveret nosographiæ philosophicæ inventor, hanc difficilem gloriam tentare ausus est, novumque hodie silentium generali luctu imponitur, sed spes non omnis abest, vigiliis et elucubrationibus arduis incumbunt doctissimi viri; nosologicas præsertim difficultates tractat vir ille, qui primus encephalitidis emollitiones, mirâ sagacitate, descripsit et agnovit. Huic verba non ignota renovare liceat.

« La difficulté que nous présentent les nosologies ne doit point « nous faire conclure qu'elles sont toujours mauvaises et impraticables, mais il faut convenir seulement que c'est un travail difficile; qu'une classification capable d'entrainer tous les suffrages serait d'un prix inestimable; que les médecins qui s'en occupent ne peuvent être trop encouragés par ceux qui cultivent « la science, et qu'un laurier immortel devrait ombrager la tête « de celui qui surmonterait tant d'obstacles. » BAYLE.

CAPUT IV.

Enumeraturi nunc omnium indicationum fontes, quid tot nosographici labores praxi medicæ proferre valeant, facilè videbimus.

1.° A sedulâ ægrotantium exploratione multæ indicationes sumuntur, et ad hunc fontem quidquid ætati, sexui, professioni, viribus, morbis præteritis, attineat referendum.

2.° Indicationes quasdam, ex iis quæ circumstant rectè æstimatis eruere licet, ideóque considerandum est an adsint epidemici morbi; an medica constitutio quosdam characteres manifestos præbeat an quibusdam remediis, ignota quorum actio, profligetur.

3.° Multæ etiam à causarum investigatione hauriuntur.

4.° Aliæ vero ex morbi ipsius consideratione proveniunt, sive, istius sedem, sive læsionem anatomicam, sive symptomatum series, periodos, gradus typumve inspicias, sive inquiras quonam modo agat morbus ipse in constitutionem agrotantis sympathicaque phænomena.

5°. Denique suppeditatur etiàm quoddam á juvantibus et lædentibus remediis indicium.

Liquet, et fateor, morborum ordinationem secundùm classes et genera alienam esse ab indicationibus quæ ad duas primas series referuntur quæque à causis valde occultis derivantes, absque dubio, in præsenti rerum statu, explicatione omni carent :

Sed aliter habetur de indicationibus à causarum naturâ deductis, quibus nunc, genera et species inservire contendo; quod manifestè patebit si probo ignotas causas hac ordinatione clariores elucescere.

Si igitur morbus quidam in nosologicis tabulis alium juxtà morbum positus sit, pro verâ symptomatum et læsionum anatomicarum æstimatione, sint etiam causæ prioris cognitæ, nunc ideó alterum ab iisdem causis pendere haud falsò dicere potes : quod

argumentum in logicâ scientiâ sæpius adhiberi solet, id est, eosdem semper effectus ab iisdem causis produci :

Venio nunc ad indicationes quas à symptomatum sede et naturâ suppeditant.

Verumenimverò si ea morborum elementa indicationibus inservire possunt ut admittunt autores, quid aliud nobis demonstrandum superest ?

Non aliter ac elementa ipsa, quorum est fidelis et sincera expositio, nosologia, sive generum et specierum collatio, inservire valet.

Comparandæ sunt enim nosologiæ geographorum delineamentis in quibus videre est urbes pro magnitudine et intervallo plus minusve conspicuas oculis et inter se distantes :

Quod si nosologicorum laborum utilitatem digito tangere velis, magnam inflammationis classem aggrediamur, quæso.

Hìc primùm classis characteres exponuntur, qui tibi eamdem indicationem omnibus morbis inflammatoriis communem præbent, deinde si ad ordines inferiores devenias, pro cujusque sedis differentiis anatomicis et physiologicis, symptomatum eorumdem quasi novam effigiem videbis et leves adhibendas indicationi primariæ modificationes suspicaberis, absque experientiâ.

Nec alio modo de cæteris omnibus agatur.

Quin imó si inflammationis varios ordines varias species, varias que periodos observaveris, quidquid in qualibet inflammatione obscurum fuerit, facile cognosces.

Sic ex eo quòd in abdomine et in pectore a membranis serosis inflammatis exhalationes suprà modum auctas cernere est, à phrenitide, quam sub nomine meningitidis, cæteris inflammationibus serosis insignimus, in cranio exhalationem fieri posse satis indicabitur : in serosa testis tunica parvi interest hæc exhalatio, in cranio vero mortem infert. Hanc te veritatem monet nosologista, si sapis utere, sin contra ne forsan te doceat experientia, time ;

Plura ne dicam de ejusdem inflammationis varietatibus in eâ-

dem sede cum labe quadam specificâ, aut herpeticâ aut rheumaticâ, aut arthriticâ implicitur. Jamdudùm hæ species et varietates expositæ sunt à nosologistis, et crede mihi has si neglexeris cave ne temerè ad hoc inducaris, ut unum ferè morbum admittas. Absurda prorsus et damnosa thesis.

Quod quidem ut mihi videtur sufficit, ad probandum tutius in generum et specierum institutione, morborum diagnosin et indicationes deduci :

Quod ad ultimum indicationum genus jam prædictum attinet, id est à juvantibus et lædentibus dictum, fateor istud extra nosologiam esse positum ; itaque ex eo quòd demonstraverimus, morborum generibus et speciebus notis, causas morborum obscuras, naturam, sedem, symptomata lucidiùs comprehendi posse et ex eo quòd hæ sint indicationum fontes, conclusio mea est, genera et species morborum indicationibus therapeuticis inservire :

Nunc expositis omnibus meis de subjectâ dissertatione sententiis, cavendum maximè superest, ne adversis disputationibus oppugnentur, quidquid igitur videtur mihi objiciendum præpositis argumentis conabor refellere.

Opponent forsàn, apud me semper nosologias pro naturalibus methodis teneri nec tamen ita se res habere, cùm, me fatente, et Cullenius, Sauvagesiana opera, et professor Pinel, Culleniana, perfecerint, cùm Pinel ipse, mutatas toties nosographiæ philosophicæ distributiones, dubias adhuc et tempori nostro male creditas reliquerit; quod facile refellam argumentum, namque si videas quæcumque sub primo meæ dissertationis initio de naturalibus, artificialibusve ordinationibus dixerim, intelligetur brevi quid de hoc senserin, id est, accuratè distinguenda esse, in nosologiis, quæ uno tantùm signo inter se similia sint, quæ vero plurimis signis et gravissimis.

Sic, quis dubitet quin, apud Sauvagesium, diabetes male colloca-

ta sit inter urinæ incontinentiam, abundantesque humorum fluxus, quos anacarthases ipse vocat?

Quis dubitet quin doctus ille vir fluxuum considerationem nimis gravem habuerit, ægrotansque homo, apud quem talis doctrina tentaretur, in periculo mortis foret?

Quod facile intelligendum erit, si reputes ordinem illum, licet memoratu aptissimum, ideòque aliis ordinibus non inferiorem, immeritò tamen ita institutum fuisse, quià ex parum gravibus signis depromptum sit; hunc nempe Sauvagesius, non natura posuit; idcircó, malè conceptus, non posteà servandus erat.

Quomodo autem benè vel malè fuisse institutas ordinationes agnoscemus?

Agnoscemus quidèm, cum observationi sedulæ magis incumbentes et omnia symptomata accuratè discernenda, et anatomicas simul læsiones inspiciendas curabimus, quod si, depromptas symptomatum cognitione divisiones anatomica quoque læsionum inspectio comprobaverit has semper credite benè fuisse institutas.

Objicient deniquè nobis adversarii complures esse morbos, quorum non incerta modo sit sedes, ignotæ que læsiones, sed diversæ etiam symptomatum facies appareant; atquè ità de exanthematibus intermittentibusque febribus habitum esse, quorum propterea malè ordinatæ series esse videantur. Quæquidem vera esse non nego, easdem tamen afferendas esse contendo quas suprà jam attuli, responsiones, id est, vanas sæpius quæsitas esse à nosologistis similitudines, quæ non ad certam morborum naturam tenderent; nec aliâ ratione intermittentes febres collectas fuisse febribus continuis.

Quid autem in hoc rerum discrimine faciendum? Secernantur ergo isti morbi ab aliis, unumque de illis genus instituatur, cui propria signa semper aderunt, 1.° illatâ sæpius miasmaticâ labe oriri; 2.° periodicum typum induere; 3.° ingesto kinæ kinæ

cedere. Sic quoque unum exanthematum fiat genus, cui peculiare aderit signum, postquàm per aliquot dies sævierit febris, erumpere tandèm cutaneam quamdam inflammationem, quæ variabiles formas præ se ferat, nec posteà, apud eumdem hominem observetur. Quæ si facies, optimam sanè methodum sequeris; et quandó venerit olim tempus quo læsiones anatomicæ, nùnc omnino vobis occultæ, jam non medicos latebunt, cognitaque meliùs morbi natura, deprehendetur, tunc veritati magis accomodatam divisionem institues.

Nunc tacendum mihi de cæteris, tractatâ que materiâ sistendum. Quonam modo, quibusque auxiliis nosologici labores practicis indicationibus inservient, demonstrare conatus sum. Evanuêre tandèm, quæcumque occurrebant dissertationem ineunti difficultates, dùm veritatem libero semper animo disquirerem, nullius que afforet doctrinæ mihi amor aut odium. Quidquid verum esse credebam, dixi; quidquid sentiebam, exposui; nec in adversam tamèn sententiam descendissem libens. Nùnc positas supra theses juvabit tueri novis argumentis et defendere; namque aderunt mihi testes, et tanquàm commilitones, quicumque per omnes elapsas ætates innotuerunt ingenio viri, nosologicis illustres laboribus. Testes et Sauvagesius et Cullenius, patribus nostris tamdiù celebrati nec immeritó nobis etiàm laudati; testis Bernardus ille de Jussieu à quo botanice nuper novis veluti fundamentis instaurata est; testis Lavoisier, qui chemicæ scientiæ pater meruit appellari, testis denique clarissimus Pinel, qui tot laborum, tot doctrinarum hæres dignissimus, ære perenniùs exegit tandèm monumentum; quem doctissimi medicinæ Viri magistrum fuisse sibi gloriantur, cui vivo datum est, ut posterum ipse adesset judicio, et nunquàm silentium facturas acclamantium voces exaudiret, cujus denique sub auspiciis, ut ità dicam, tractanda fuit, in illâ nostrâ saluberrimâ Facultate, hæc ipsa dissertatio, tanquàm supremis mihi laudibus consecrandum commendaretur ejus nomen, necdùm frigidus cinis!

Conclusio.

Ergo species et genera morborum indicationibus therapeuticis inserviunt.

FINIS.